

N:o 23.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift och till lag om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige; gifven Stockholms slott den 31 december 1903.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift och till lag om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR:

Ossian Berger.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 6 § i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift.

Härigenom förordnas, att 6 § i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift skall erhålla följande ändrade lydelse:

Varder annorledes, än i 5 § sägs, gods, som icke af järnvägens förvaltning eller betjäning för befördran mottagits, i följd af järnvägens drift skadadt, och ligger vållande därtill järnvägens förvaltning eller betjäning till last, ersätte järnvägens innehafvare skadan.

Har ren, tillhörig den, som har rätt till renbete enligt lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige, blifvit annorledes än i 5 § sägs, i följd af järnvägs drift, skadad eller dödad, och skedde det å trakt, där lapparne vid tiden för skadans timande ägde uppehålla sig med sina renar, vare, ändå att icke järnvägens förvaltning eller betjäning vållat skadan, järnvägens innehafvare skyldig gälda skadestånd, där ej den, hvilken vård om renen ålegat, uppsåtligen eller genom vårdslöshet vid bevakningen varit till skadan vållande.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige.

Häri genom förordnas, att 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige skall erhålla följande ändrade lydelse:

1. Den, som olofligen fäller eller misshandlar lapparnes renar eller uppsåtligen eller genom vårdslöshet förorsakar, att renarne genom skrämskott, af hundar eller på annat sätt ofredas på tillåtna uppehållsställen, eller söker att fördrifva dem därifrån, straffes, där ej förseelsen är efter allmän lag straffbar, med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor; ersätte ock skadan.

Lag samma vare, där någon uppsåtligen eller genom vårdslöshet förorsakar, att vid skogsafverkning renar skadas eller dödas genom fällning af träd. Har vid arbetet anställd person gjort sig därtill skyldig, vare jämväl den, för hvars räkning afverkningen sker, ansvarig för skadans ersättande.

Ofredas ren på tillåtet uppehållsställe af hund, vare hundens ägare pliktig ersätta skadan, äfven om ofredandet skett utan någons uppsåt eller vållande.

Under skada, som i detta mom. afses, skall förstas icke blott skada, som tillfogats ren, utan ock, där i något af de angifna fallen renhjörd blifvit skingrad, kostnad och besvär, som uppkommit för renhjördens hopsamlande, äfvensom skada, som renarne genom skingringen kunna hafva förorsakat.

2. Om ersättning för skada, som tillfogats ren i följd af järnvägs drift, är särskildt stadgad.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
tisdagen den 31 mars 1903, därvid Hans Kungl. Höghet
Kronprinsen jämväl var tillstädes.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **LAGERHEIM**,
Statsråden: **CRUSEBJÖRN**,
O DELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Berger i underdånighet:

Riksdagens skrifvelse den 22 maj 1901, däri Riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, under hvilka villkor rätt till ersättning kunde tillerkännas lapp för renar, som blifvit af järnvägståg öfverkörda och dödade, äfvensom till Riksdagen inkomma med det förslag i ämnet, hvartill utredningen kunde föranleda;

öfver hvilken framställning Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län äfvensom kungl. järnvägsstyrelsen afgifvit infortrade underdåniga utlåtanden.

Härvid anförde föredragande departementschefen:

»Riksdagen har i skrifvelsen erinrat därom, att enligt 1 § i lagen om de svenske lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 juli 1898 lapparne äro berättigade att uppehålla sig med sina renar under hvarje tid af året inom vissa närmare angifna delar af Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län och under vissa årstider jämväl inom andra angifna trakter af samma län, samt att lapparne å sålunda angifna orter och tider äga att, under iakttagande af de i nämnda lag meddelade bestämmelser, begagna sig af land och vatten till underhåll för sig och renarne. Riksdagen har funnit det icke vara tvifvel underkastadt, att genom anläggning af järnvägar inom de sålunda åt lapparne upplåtna trakter lapparne komme att lida intrång i sitt näringsfång, och att det på grund af dettas egen natur icke vore dem möjligt förhindra, att vid ett och annat tillfälle renar inkomme på järnvägslinjerna, särskildt där dessa icke vore inhägnade. Riksdagen har därför ansett det vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att rätt till ersättning tillerkännes lapp för det fall att honom tillhörig ren blifvit af järnvägståg öfverkörd och dödad å tid, då ägaren haft laga rätt att med renarne uppehålla sig å den ort, där skadan timat; dock att ersättning icke borde ifrågakomma, därest den öfverkörda renens ägare själf uppsåtligen eller genom grof vårdslöshet föranledt skadan. Huruvida ersättning borde utgå, äfven om skada af ifrågavarande beskaffenhet inträffat å inhägnad järnväg, samt hvilken inverkan hägnadens beskaffenhet borde utöfva på frågan om ersättningsskyldigheten, har synts Riksdagen mera tveksamt; dock har Riksdagen för sin del varit benägen att anse att, därest järnvägen varit försedd med lagligen beskaffad inhägnad, ersättningsskyldighet icke borde åligga järnvägens ägare.

De myndigheter, hvilkas yttranden inhämtats, hafva i hufvudsak anslutit sig till den uppfattning, som Riksdagen i ämnet uttalat; dock visar sig meningsskiljaktighet råda beträffande frågan, om ersättningsskyldigheten bör göras beroende af, att banan icke varit försedd med behörigt stängsel. Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län har ansett otvifvelaktigt, att ägare af järnväg, som vore inhägnad med vanligt järnvägsstängsel, borde vara fri från ersättningsskyldighet. Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län har infortrat yttrande från lappfogden i länet, hvilken bland annat meddelar, att det genom försök i länets fjällsocknar visat sig, att på bar mark renar kunnat utestängas med fem fot höga hägnader, men att däremot stängsel af denna höjd icke varit tillräckliga vintertiden, då drifvor hopat sig kring stängslet; lappfogden yttrade därför den åsikt, att om rätten till ersätt-

ning skulle inskränkas till de fall, då skadan timat å icke inhägnad bana, en sådan bestämmelse skulle blifva af ingen nytta för länets lappar. Med åberopande af hvad lappfogden anfört, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län hemställt, att ersättning bör utgå, i fall banan varit oinhägnad eller befintligt stängsel varit så snöhöljdt eller så bristfälligt att skadan därigenom förorsakats. Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län åberopar likaledes ett yttrande från lappfogden i länet, däri lappfogden uttryckt tvifvel, huruvida stängsel vore i stånd att från banan afhålla renarne, hvilka visat sig, särskildt efter inträdd skarbildning, kunna med lätthet hoppa öfver hinder af anseelig höjd. Under framhållande af den sålunda påpekade svårigheten att genom stängsel afhålla renarne från banan, tillstyrker Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, att rätten till ersättning för genom järnvägsdrift dödade renar icke bör, åtminstone inom Jockmocks, Gellivare och Juckasjärvi socknar, göras beroende af huruvida järnvägen är försedd med stängsel eller detta stängsels beskaffenhet. Slutligen har järnvägsstyrelsen med stöd af den förebragta utredningen uttalat den åsikt, att ersättningsskyldigheten icke bör göras beroende af befintligheten af hägnad eller beskaffenheten af möjligen befintlig sådan.»

Efter att hafva redogjort för hvad Riksdagens skrifvelse samt nyssberörda utlåtanden i öfrigt innehålla yttrade föredragande departementschefen vidare:

»I likhet med Riksdagen samt de myndigheter, hvilkas utlåtanden inhämtats, är jag af den mening, att giltig anledning finnes att i afseende å ansvaret för den skada, som inom de åt lapparne upplätta områden i följd af järnvägs drift tillfogas lapparnes renar, tillämpa särskilda skadeståndsregler. Det är nämligen ett obestriddigt förhållande, att säregna svårigheter äro förenade med renarnes vård och att det är omöjligt för lapparne att under alla förhållanden hafva renhjordarne så i sin hand som den bofaste sin boskap. Härtill har också tagits hänsyn vid utarbetandet af lagstiftningen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige. De bestämmelser i lagen den 1 juli 1898, hvilka angå lapparnes ersättningsskyldighet för skada, som deras renar förorsaka, förutsätta nämligen, att lapparne inom de trakter, där de enligt lagen äga rätt att uppehålla sig med sina renar, under större delen af året äro fritagna från ansvaret att om renarne hålla sådan vård, att de icke inkomma å de bofastes ägor, och i motsvarighet härtill äro ock lapparne fria från skyldighet att ersätta skada, som under samma tid skett, så framt ej den, hvilken vården om renarne ålegat, uppsåtligen eller genom vårdslöshet vid renarnes bevakning

varit till skadan vållande. De förmåner, som sålunda tillerkänts lapparne, böra gifvetvis icke beröfvas dem, och det skulle uppenbarligen vara ett väsentligt intrång i dessa förmåner, om lapparne skulle blifva nödsakade att ägna renarne en särskild omvårdnad för att afhålla dem från att inkomma på järnvägar, som skära deras betesmarker eller korsa deras gamla flyttningsvägar. Den af Riksdagen ifrågasatta lagstiftningen torde alltså stå i god öfverensstämmelse med de grunder, på hvilka stadgandena om lapparnes skyldighet att ägna vård om sina renar äro byggda. Beträffande frågan huruvida skadeståndsskyldigheten bör göras beroende af, att stängsel kring banan saknats eller varit bristfälligt, är jag af samma mening som järnvägsstyrelsen. Då erfarenheten synes visa, att hägnad af den beskaffenhet, som plägar användas kring järnvägar, icke är tillräcklig att afhålla renarne från banan, lärer någon betydelse ej böra fästas vid, om sådan hägnad funnits eller icke.

Då ifrågavarande ämne synes hafva närmast sammanhang med de lagbestämmelser angående lapparnes särskilda ställning, hvilka innehållas i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige, torde de erforderliga bestämmelserna böra upptagas i nämnda lag.»

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i öfverensstämmelse med hvad nu anförts upprättadt förslag till lag om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige, hvilket förslag är såsom bil. A. fogadt vid detta protokoll, hemställde han i underdånighet, att högsta domstolens utlåtande öfver detta förslag måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhämtas.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ex protocollo
Erik Ölander.

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige.

Härigenom förordnas, att 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige skall erhålla följande ändrade lydelse:

1. Den, som oloftigen fäller eller misshandlar lapparnes renar eller uppsåtligen eller genom vårdslöshet förorsakar, att renarne genom skrämskott, af hundar eller på annat sätt ofredas på tillätta uppehållsställen, eller söker att fördrifva dem därifrån, straffes, där ej förseelsen är efter allmän lag straffbar, med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor; ersätte ock skadan.

Lag samma vare, där någon uppsåtligen eller genom vårdslöshet förorsakar, att vid skogsafverkning renar skadas eller dödas genom fällning af träd. Har vid arbetet anställd person gjort sig därtill skyldig, vare jämväl den, för hvars räkning afverkningen sker, ansvarig för skadans ersättande.

Ofredas ren på tillåtet uppehållsställe af hund, vare hundens ägare pliktig ersätta skadan, äfven om ofredandet skett utan någons uppsåt eller vållande.

Under skada, som i detta mom. afses, skall förstås icke blott skada, som tillfogats ren, utan ock, där i något af de angifna fallen renhjord blifvit skingrad, kostnad och besvär, som uppkommit för renhjordens hopsamlande, äfvensom skada, som renarne genom skingringen kunna hafva förorsakat.

2. Har i följd af järnvägs drift ren blifvit skadad eller dödad, och skedde det å trakt, där lapparne vid tiden för skadans timande ägde uppehålla sig med sina renar, vare, ändå att icke järnvägens förvaltning eller betjäning vållat skadan, järnvägens innehafvare skyldig gälda skadestånd, där ej den, hvilken vård om renen ålegat, uppsåtligen eller genom vårdslöshet vid bevakningen varit till skadan vållande.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts
högsta domstol fredagen den 8 maj 1903.*

Första Rummet.

Närvarande:

Justitieråden: CARLSON,
CLAËSON,
HELLSTRÖM,
BILLING,
BOHMAN,
CASSEL,
QUENSEL.

Sedan, jämlikt högsta domstolens beslut den 20 april innevarande år, handlingarna rörande det till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlämnade förslag till lag om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige mellan högsta domstolens ledamöter cirkulerat, företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande förslaget bilagdt detta protokoll.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande:

Då lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift såväl genom sin rubrik som på grund af lagtextens affattning angifver sig innehålla uttömmande bestämmelser i det föreliggande speciella området af skadeståndsläran i den mån lagen ej själf hänvisar till särskilda stadganden, synes det hafva, redan ur systematisk synpunkt, legat närmast till hands att i sagda lag inrymma de af

Riksdagen begärda stadganden rörande den rätt till ersättning, hvilken må kunna tillerkännas lapp för renar, som blifvit af järnvägståg öfverkörda och dödade. Så har emellertid icke skett, utan hafva de erforderliga bestämmelserna upptagits i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige och detta, enligt hvad departementschefens yttrande angifver, på den grund att ifrågavarande ämne syntes hafva närmast sammanhang med innehållet i öfrigt i sistnämnda lag.

Att ett dylikt samband förefinnes är obestriddigt likasom ock att i redaktionellt hänseende vissa lättnader vinnas genom den föreslagna anordningen. Denna synes emellertid ägnad att väcka betänkligheter, icke blott emedan å annat ställe än i lagen angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift skulle regleras dylik ansvarighet i ett visst fall, utan äfven och än mera därför att för detta senare fall dels skulle i vissa hänseenden gälla andra regler än de i 1886 års lag förefintliga, dels ock erforderlig fullständighet komme att saknas.

I förra afseendet må erinras, att medan 1886 års lag äger tillämpning allenast å sådan järnväg, å hvilken befordran sker medelst ångkraft, en liknande begränsning ej göres i nu föreliggande förslag, samt att preskriptionstiden för anställande af skadeståndstalan är allenast två år enligt 1886 års lag, under det att för den skadeståndstalan, som i förslaget afses, de allmänna preskriptionsbestämmelserna skulle komma till användning.

I det senare hänseendet förtjänar framhållas att genom det föreslagna stadgandets inrymmande i 1886 års lag den afsevärda fördel vinnes, att bestämmelserna i nämnda lags 5, 8, 9 och 11 §§ utan vidare blifva på förevarande fall tillämpliga, hvilket eljest af olika skäl torde vara ganska tvifvelaktigt.

På grund af det nu anförda hemställde högsta domstolen, som emot innehållet af det föreslagna stadgandet ej hade något att erinra, att detsamma måtte å lämpligt ställe inpassas i lagen den 12 mars 1886.

Skulle det tillika anses önskvärdt att 1898 års lag innehåller något i detta ämne, synes sådant kunna vinnas genom en hänvisning till det nya stadgandet i 1886 års lag.

Ex protocollo

Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott torsdagen den 31 december 1903

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.
Justitieråden: PETERSSON,
 QUENSEL.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Berger i underdånighet:

Högsta domstolens genom note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 31 mars 1903 inhämtade utlåtande öfver det vid samma protokoll fogade förslag till lag om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll yttrade föredragande departementschefen:

»I enlighet med högsta domstolens enhälligt uttalade mening, att de af Riksdagen begärda stadganden rörande den rätt till ersättning,

hvilken må kunna tillerkännas lapp för renar, som blifvit af järnvägs-tåg öfverkörda och dödade, böra inpassas på lämpligt ställe i lagen den 12 mars 1886 angående ersättning för skada i följd af järnvägs drift, har förslag blifvit uppgjort, enligt hvilket det föreslagna nya stadgandet, mot hvars innehåll högsta domstolen icke haft något att erinra, införts i 6 § af nämnda lag. En hänvisning till detta stadgande synes dock böra finnas i lagen angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige och torde lämpligen böra intagas på den plats, där i det remitterade förslaget den nya bestämmelsen inrymts.»

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst i öfverensstämmelse med hvad nu anförts upprättade förslag till lag om ändrad lydelse af 6 § i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift, äfvensom till lag om ändrad lydelse af 25 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige, hemställde han i underdånighet, att förslagen måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition Riksdagen till antagande föreläggas.

Med bifall till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition i ämnet af den lydelse bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Erik Ölander.